

zal de psalmwoorden niet slechts moeten dragen, maar ze zelfs dienen op te heffen. Alleen een groot geloof in een grootsche roeping zal met meer dan gewone muzikale en literaire gaven iets kunnen geven, waarmee we voor het aangezicht des Heeren zullen mogen verschijnen.

Alle broddelwerk is ondanks alle goede bedoelingen ook hier uit den boeze.

Vandaar dat we in een te groote vrijheid van experimenteeren weinig heil zien. We gelooven niet, dat het allereerste wat we noodig hebben ter verbetering, zou zijn het invoeren van nieuwe melodieën, of het nog maar meer psalmen zingen op reeds bekende wijzen. Dat we van wijziging niet eens meer willen spreken, zal, na hetgeen we daarover opmerkten, wel duidelijk zijn.

Laten we eerst zien wat er gedaan kan worden met hetgeen we hebben.

Dat we er iets beters voor in de plaats zouden krijgen langs den weg van experiment in de plaatselijke kerken, lijkt ons zeer twijfelachtig.

Door vrijheid te geven en voor rythme-wijziging, en voor herziening der melodieën, kon het één het ander wel eens bederven.

Maar als die vrijheid nu eenmaal bestaat, moet de Synode daar dan aan tornen?

Dat is de bedoeling niet.

Maar lo. lijkt ons de volgorde fout, die eerst de herziening der wijzen noemt, en daarna het rythme.

En 2o. waar deputaten in de argumentatie duidelijk doen blijken, dat zij niet alleen verschillende muzikale moeilijkheden zoo juist zien, maar bovendien overtuigd zijn, dat „deze zaak zeker wel beteekenis heeft voor de liturgie“, verwondert het ons, dat op dezen inderdaad nauwen samenhang tusschen melodie-herziening en liturgie niet meer de

nadruk is gelegd, óók in de conclusies. De gevaren, die een gebrekkige herziening inhouden óók ten opzichte van den psalmtekst, gevoegd bij het feit, dat de saamhoorigheid onzer kerken mede dient te blijven uitkomen in het samen kunnen zingen van de psalmen, zouden doen verwachten, dat aan het eenige doel waartoe ten slotte iedere hervorming in dezen slechts dienstbaar mag zijn, n.l. werkelijke verrijking van de liturgie, meer aandacht werd gegeven, ook in de voorstellen. Juist het innige verband tusschen muziek en woorden doet ons te zeer in de voorgestelde verklaringen een scheiding zien, die ons doel vreezen, dat de Synode toch vroeg of laat zou moeten ingrijpen als de geboden vrijheid eenzijdig muzikaal benut werd.

Het laat zich verstaan, dat wij ervoor zouden zijn, in onze kerken eerst aandacht te vragen voor een verbetering door middel van gewijzigde rythmeering.

Eerst indien deze geen afdoende verbetering zou kunnen brengen, zouden we voorstellen de totaal onzinnige wijzen, indien mogelijk, te vervangen door betere.

Maar niet het een met het ander tegelijk gaan probeeren. Daar verwachten we niets dan schade en onheil van.

Wat niet inhoudt, dat een kunstenaar, die zich geroepen voelt, niet met iets nieuws voor den dag zou mogen komen. Maar men houde dat vooreerst buiten de godsdienst oefeningen, tot na korter of langer tijd zijn geniale vondsten als een rijke oogst door vele gemeenten kan worden binnengehaald en zoo tegelijk de eenheid der kerken niet verbroken, maar versterkt worde.

Indien voor alles vrijheid gelaten kan worden, het is prachtig, maar juist om den onlosmakelijken samenhang tusschen muziek en woorden, houde

men zich meer dan ooit aan het: één ding tegelijk, en dat goed. En rhythmisch zingen, mits op de juiste manier, ga dan vooraf aan melodieherziening. Zonder op eenige vrijheid inbreuk te maken, zou een advies van de Synode in dezen zin ons zeer gewenscht voorkomen. En de Synode zou dit advies kunnen geven, op grond van de „beteekenis voor de liturgie“, zonder zich op vreemd terrein als heerscher op te werpen.

J. L. F.

#### Orgel-raad.

In „De Herant“ gaf de bekende bouwkundige H. van der Schaar enkele beschouwingen over „Kerkbouw“, in zes vervolgstukken. Het zevende is een naschrift daarop. Dat naschrift (Her. No. 2703) werd de aanleiding tot het schrijven over een onderwerp, waarvoor ik reeds lang eens aandacht had willen vragen.

Aanvankelijk meende ik, dat anderen wel iets erover te berde zouden brengen na het lezen van bovenstaand slotstuk. Nu ik daarin evenwel werd teleurgesteld, neme men het mij niet kwalijk, dat ik een vrij oogenblik benut om een oude koe — in casu een artikel van 10 November 1929 — uit de sloot te halen. Want al zou een alinea in een krant kunnen verdrinken in de groote papierzee, de kwestie waarover het gaat, blijft urgent.

We lezen dan het volgende:

„Reeds eer artikel VI verscheen, mochten van verschillende zijden bewijzen van belangstelling worden ondervonden; o.a. werd de aandacht gevestigd op den „Klokken- en Orgelraad“. Het is wellicht goed, daarover reeds thans iets te melden.“

Volgen enkele artikelen uit de Statuten van dien Raad, waaruit blijkt, dat zijn doel is het geven van advies betreffende klokken, klokken-

tige of alledaagsche verzekering en verrekening, zoo dadelijk den eed bij de hand? Omdat ze gewoon zijn hun woorden te spreken buiten de tegenwoordigheid Gods. Wie zoo eens voor een enkelen keer zegt: maar nu moet God erbij te pas komen, die bewijst daarmee, dat hij zijn andere woorden pleegt te spreken, zonder dat God erbij te pas komt. Dat is óók verkeerd; maar — hier is de grootheid Gods en de verschrikking van Zijn oordeel althans erkend en ditmaal in rekening gebracht. Maar wie bij alle dingen Gods Naam aanroept, zonder evenwel onder den druk te staan van God en van Zijn rijk, die leeft doorlopend in overtreding. De eerste man zondigt, omdat hij God alleen voor uitzonderingsgevallen „reserveert“. De tweede man zondigt, omdat hij, schoon God in de alledaagsche dingen „betrokkende“, dat doet zonder vreeze en beven. Maar in het rijk der hemelen, zoo wil Christus leeren, behoort men te staan naar de verbintenis van die twee, voorzover zij iets goeds hebben. In Gods Koninkrijk behoort elk ding te staan onder den druk van Gods aanwezigheid (dit moet men van den tweeden man van daarover willen leeren), doch dan moet ook elk ding, dat we in Gods tegenwoordigheid brengen, ons vervullen met ontzag, omdat God er in is en ziet en hoort en — oordeelt (en dit kan de eerste man van daar straks ons leeren).

Dit is een prediking, welke de praktijk der Joden veroordeelt als de omgekeerde wereld. Wat de Joden doen, dat is de ontzinking aan de grondgedachten van alle goddelijke wetgeving. En, deze onttrekking van het gewone leven aan de absolute eischen van het rijk der hemelen is helaas zóó algemeen onder de Joden, dat ieder bij den ander erop rekent. Heel het joodische leven is eigenlijk opgezet buiten den hoogen druk van den legislatieven God en van het normgevend hemelrijk.

Maar nu is Christus tegenover dit verwrongen leven openbaar geworden in de bergrede als de worstelende Messias, Die het kromme recht wringen moet. Het leven van Zijn volk, dat immers weggezonden was beneden den vloer, waarop de voeten van den Wetgever staan, wil Christus in de bergrede weer op gaan beuren tot op den bodem, waarop de voeten staan van den wetgevenden God, en waarop men het stille geheimenis ducht van Zijn zwijgzame, maar affreuzen tegenwoordigheid. Tot al die drukke menschen, die toch eigenlijk zoo heel gemakkelijk leven, omdat ze niet meer onder hoogspanning staan, zegt nu Christus: uw ja zij ja en uw neen neen, en wat boven deze is, dat is uit den boeze.

Boven!

Niet: tegen!

Alle „nette“ Joden nu, en alle „brave“ menschen, en alle afgestudeerde burger-typen zeggen doorgaans ordinaarlijk: wat tegen „ja“ en „neen“ is, dat is uit den boe-

## POPULAIR-WETEN- [SCHAPPELUKE SCHETSEN]

### Iets over het doel der bergrede.

Het evangelie verhaalt ons van Kafásas, die in het rechtsgeding tegen den Christus van Hem een eed vorderde.

Gewoonlijk wordt uit het feit, dat Christus dien eed heeft afgelegd, bewezen, dat men dus den eed onder bepaalde omstandigheden afleggen mag.

Wij denken er niet aan, deze redeneering te bestrijden. Maar we willen toch opmerken, dat uit het antwoord van Christus nog niet blijkt, dat Kafásas dien eed mocht vragen van dezen Aangeklaagde.

Eerder omgekeerd: deze vordering van den eed was Messias-verwerping.

Laat ons dat zien.

...

De vraag van Kafásas en vooral de ambtelijke vordering van den eed was voor Christus een zware vernedering. Feitelijk ligt reeds in die paar woorden: ik zweer u, de felste Christusverloochening, die zich denken laat.

Want de eed is slechts te vorderen, daar waar de eed geen regelijs.

Maar het kenmerkende van Jezus Christus is juist, dat van Zijn zijde alle woorden, die Hij spreekt als een eed zoo zwaar geladen zijn.

Het is hier de plaats, om even terug te gaan met onze gedachten.

Meermalen wordt onder ons de bergrede van Christus in herinnering gebracht. Daar is goede reden voor, want de bergrede is de afkondiging van de wet van het rijk der hemelen.

En om Zijn onverhinderde handhaving van de absolute eischen, die in de bergrede zijn gesteld, is Christus ook gekruisigd.

Nu heeft deze bergrede van Christus altijd een mysterie in zich gehad. Zij scheen nooit te passen op onze bestaande wereld. Geen enkele mogelijke of werkelijke vorm van menselijke samenleving scheen plaats te kunnen innemen voor een persoonlijk leven, dat aan de in die rede gestelde normen beantwoordde, laat staan, dat eenige samenleving zelf daarvan het spiegelbeeld vertoonen zou. De bergrede lijkt wel de grootste oratorische slag in de lucht; de oratio obliqua bij uitmendheid. Het lijkt wel een marcheren met vliegende vaandels en slaande trom in — een slop.

Toch is de bergrede hierin duidelijk, dat zij ons afkondigt het ware leven in het klimaat van 't koninkrijk

der hemelen. Zij laat ons zien, hoe Christus de dingen, die er thans zijn, niet als maatstaf neemt voor den opbouw van het rijk van vrede en deugd, maar hoe Hij, omgekeerd, het rijk der hemelen zijn eigen wetten laat schrijven en behouden; en hoe dit hemelsch rijk naar zijn verheven prediking alles, wat in den tijd bestaat, wil onderwerpen aan de absolute eischen van den verheven Wetgever daarboven.

Zóó, in dit redebeleid, kwam dan ook in de bergrede het vraagstuk van den eed ter sprake. De Joden van Jezus' dagen waren gewoon, te zweren bij de geringste nietigheden. Bij allerlei dingen van den dag, bij het druk beweeg van huis, tuin en keuken, zwoeren zij zonder blikken of blozen de duurste eeden. Maar hierdoor werd de kracht van den eed verboden, en de scherpe prikkel van de absolute eedzwering afgestompt. D. w. z. men ging den Naam van God inlijven in de namen van wat niet-God is; men ging het verslindende wonder uit Gods Naam, en het verterende vuur uit Gods huis weg-zweren, in een valsche gewinning aan de vreeselijken en de geweldigheden van het rijk der hemelen.

Maar dan komt Christus op in de bergrede. Hij zegt, dat men de dingen moet aanvatten van den anderen kant. Men moet niet de eeuwige dingen, Gods Naam, Gods Wezen, Gods tempelhuys, Gods residentie, Gods werk, naar beneden halen om het te assimileeren met het eindige menschenleven en het te acclimatiseeren aan de lauwe lichten van den dampkring van alle wereldsche bedrijf. Want de eeuwigheid heeft haar eigen, en dus volstrekte eischen, onveranderlijk, onverzettelijk. Het absolute hemelrijk heeft zijn eigen, en dus absolute normen, onveranderlijk, onverzettelijk. En het beginsel der wijsheid is, dat men, in plaats van het hemelsche aan het aardache te assimileeren, en te acclimatiseeren, juist al wat aardach is, op laat klimmen tot den volmaaktten ernst van het hemelsche en het eeuwige; en dat men zich eraan gewent te verkeer en te ademen in 't klimaat van God, van de absolute waarheid en den volstrekten levensernst.

In die lijn voorigaande spreekt Christus dan ook uit: uw ja zij ja, en uw neen neen. Dit zegt Hij tegenover het lichtvaardig eedzweren der Joden. Wanneer zij het noodig vinden, bij allerlei dingen van — in hunne eigen oogt — de geringste beteekenis te gaan zweren, dan bewijzen zij, dat hun leven eigenlijk nog nooit leerde beven voor de tegenwoordigheid van God, dat zij — om een woord van dezen tijd te gebruiken — niet „ingesteld“ zijn op de groote Tegenwoordigheid, op de kracht, op de zwijgende immanentie, op het onweerstandelijk doordringen van God en van 't rijk der hemelen. Waarom hebben die joodische menschen bij alle marktbedrijf, en bij elken veehandel, en bij iedere plech-

pelen  
de ber  
Daar  
dezelfd  
jes: „  
nog ee  
gelieer  
fabrika  
Beha  
wijze  
van ee  
ook G  
Orgel  
Nu  
dat in  
partij  
komen  
op een  
Indi  
de bov  
was h  
nauwe  
dig he  
te ver  
norm  
Officie  
als de  
allermi  
Kerkor  
Hassch  
Jan Z  
En  
Over  
onze t  
verwijz  
dan o  
hun ac

ze. Wa  
dan „  
zijn e  
schen  
geloos  
gen he  
zonde  
Maar  
Bij B  
en „ne  
dighe  
lute.  
de eeuw  
niet n  
ste spau  
zijn „ja  
in zijn  
met Go  
ook n  
pleeg  
aan zij  
eed. De  
belofte  
stuk v  
den o  
Gods.  
is de p  
tussche  
onderlin  
van de  
en dan  
worden  
hoeft  
mensch  
is auto-  
Maar  
geld zij  
sten We  
gelen in  
mensche  
eerste  
Christus  
terij b  
zij is d  
wanneer  
doxie, v  
haarde  
eische  
alleen d  
orthodo  
doorgaan  
huis, —  
begin  
ers apeu



tegelijk.  
op de  
rziening-  
ken, zou  
ons zeer  
dit ad-  
steekenis  
terrein

L. F.

rkundige  
en over  
zevende  
Ier. No.  
en over  
ens aan-  
wel iets  
zen van  
rel werd  
lijk, dat  
ude koe  
1929 —  
n alinea  
roote pa-  
t urgent.

aten van  
ngstelling  
lacht ge-  
Het is  
melden.  
iten van  
l is het  
klokken-

ning, zoo  
n zijn hun  
oordig-  
ten keer  
komen,  
den pleegt  
Dat is óók  
Gods en de  
d en dit-  
le dingen  
den druk  
oorlopend  
dat hij God  
n „reser-  
choon God  
e“, dat doet  
et rijk der  
n te staan  
zoover zij  
elk ding  
igheid (dit  
willen lee-  
Gods tegen-  
ontzag,  
oordeelt (en  
eeren).

Joden ver-  
foden doen,  
hten van  
ng van het  
iet rijk der  
Joden, dat  
dache leven  
k van den  
emelrijk.

ongen leven  
worstelen-  
moet. Het  
en was be-  
n Wetgever  
aan heuren  
an den wet-  
gehelmenia  
genwoordig-  
igenlijk zoo  
onder hoog-  
zij ja en  
e is, dat

enschen, en  
na ordinair-  
uit den boo-

pelen en pijporgels, en waarin de regels voor de benoeming der leden worden opgenoemd.

Daarna wordt verwezen naar een instituut van dezelfde soort in deze woorden, en tusschen haakjes: „Naar verluidt, bestaat naast dezen Raad nog een soortgelijk adviseerend college, dat echter gelieerd schijnt te zijn met een of meer orgelfabrikanten.”

Behalve enkele clausules betreffende de werkwijze en de kosten (5 procent van de bouwsom van een orgel) vinden we hier de opmerking, dat ook Gereformeerde Kerken aan den Klokken- en Orgelraad advies kunnen vragen.

Nu is dit niet onjuist, maar wel is het jammer, dat in een toonaangevend kerkblad op deze wijze partij getrokken wordt. (Om misverstand te voorkomen: hij geen van beide orgelraden ben ik op eenigerlei wijze geïnteresseerd.)

Indien het „soortgelijk adviseerend college” op de bovenvermelde wijze gelieerd scheen te zijn, was het dan niet voorzigtiger geweest, eerst nauwkeurig inlichtingen in te winnen, of eenvoudig het bestaan der beide raden zonder meer te vermelden, of (indien men „officiëleiteit” als norm van betrouwbaarheid neemt), over de niet-officiële instelling te zwijgen? Met een aanduiding als deze is dat „soortgelijk adviseerend college” allerm minst gediend. (Bedoeld is waarschijnlijk de Kerkorgelraad, bestuurd door de heeren Frans Hasselaar, S. P. Visser, A. All, T. Telman en Jan Zwart.)

En ook de kerken hebben er weinig aan.

Overigens is het de vraag, of het gewenscht is onze Gereformeerde Kerkeraden zonder meer te verwijzen naar de bestaande orgelraden, welke dan ook. We ontkennen niet, dat ze zich van hun advies vaak moeten bedienen omdat het niet

ze. Wanneer het „ja” moet zijn, en men zegt dan „neen”; of, wanneer het „neen” moet zijn en men roept dan „ja”, dan vinden die menschen pas, dat de dingen verkeerd gaan. Een apert ongeloof, een uitgesproken ketterij, een ingaan tegen het autoritair vastgestelde, dáár begint bij hen de zonde pas.

Maar Christus ziet de dingen anders liggen.

Bij Hem begint het kwaad reeds, als men zijn „ja” en „neen” onttrekt aan de sfeer der oneindigheid, der eeuwigheid, en van het absolute. Ons „ja” en ons „neen”, ze moeten vol zijn van de eeuwigheid. Ze moeten zóó vol daarvan zijn, dat men niet meererbóven uitkan spreken. De hoogste spanning wordt immers ook niet opgevoerd? En wie zijn „ja” en „neen” daarom, eer hij begint te spreken, in zijn gedachtenwereld heeft uitgedroefd in worsteling met God, die behoeft niet hard te roepen, en behoeft ook niet met eeden te „werken”, want die mensch pleegt te leven onder het absolute gebod, en geeft dus aan zijn „ja” en „neen” de permanente kracht van den eed. De groote zonde is niet in de eerste plaats, dat een belofte gebroken wordt, maar, dat men het vraagstuk van geloften doen en geloften schenden opzet buiten de tegenwoordigheid Gods. Dáár begint de zonde. Immers, op deze manier is de praktische regeling van uitwisseling van geloften tusschen menschen en menschen te vergelijken met een onderlinge verkeersregeling in de „groote stad” van de wereld-maatschappij-tot-nut-van-het-algemeen; en dan zóó, dat de regelen van dat verkeer worden ingedacht en vastgesteld alleen naar de behoeften van het straatverkeer der groote stad. De mensch regelt zijn wetgeving naar — den mensch; hij is auto-noom en vraagt in zijn wetgeving niet naar God.

Maar in de stad der menschen moet het verkeer geregeld zijn door den opgeheven arm van God, den hoogsten Wetgever. Straatverkeer is nooit gelijkvloers te regelen in de stad Gods, want het is allereerst verkeer van menschen met God. De tweede tafel der wet is van de eerste geen oogenblik te scheiden. De zonde, zoo wil Christus zeggen, begint niet dán pas, wanneer een ketterij indruischt tegen de ware rechtzinnigheid, maar zij is dán reeds ingetreden, als een chronische toestand, wanneer men het vraagstuk van orthodoxie en heterodoxie, van „ja” en „neen” zeggen tegenover de geopenbaarde waarheid, losmaakt van de absolute eischen der eeuwige waarheid Gods. Niet alleen de ketter is zondaar, maar ook de zoogenaamde orthodoxe, die niet „gespannen” staat voor God. En doorgaans is die laatste de eerste overtreders in Gods huis, — of eigenlijk: alle zonde van den eerstgenoemde begint met de zonde van laatstgenoemde. De farizeeërs speuren naar ketterijen, en ze doen wel; maar

anders kan, en het dan in het belang van de kerk is. Het komt echter voor, dat hij colleges, waarvan de leden of geheel, of gedeeltelijk buiten onze Gereformeerde Kerken staan, raad gezocht wordt, terwijl men even degelijke adviezen uit eigen kring zou kunnen krijgen. Een dergelijk opzij schuiven van ter zake kundigen wier belangloze diensten men overigens soms als vanzelfsprekend aanvaardt, dient allerm minst gepropageerd te worden.

Iedere verwijzing naar adviseurs inzake orgelbouw — hetzij organisten individueel, hetzij daarvoor ingestelde organisaties — beginne met de kerkeraden — nog beter misschien de commissies van beheer — eraan te herinneren, dat ze zich eerst ter dege dienen te overtuigen, of geen daarvoor in aanmerking komende functionarissen of colleges (bijv. organistencollege of een commissie van vakkundigen daaruit) worden voorbijgegaan. In elk geval dienen zij, die geregeld met hun muzikale gaven de gemeente dienen, geraadpleegd te worden vóór men zich in verbinding stelt met welken raad ook. Zelfs al wil men zich niet enkel op hen verlaten, toch dienen ook „matige” organisten vooraf gekend te worden in de voorzieningen die „hun” instrument aangaan, i.e. van wie(n) men vakkundig advies wil vragen. Als regel heeft een organist die als zodanig maar matigjes voldoet, van „orgelvraagstukken” meer verstand dan de meeste leden van de Commissies van Beheer, hoe knap ze verder mogen woen.

Er wordt op het gebied van advies bij orgelbouw vaak allerzonderlingst met de belangen van de kerken gesold. Vaak uit onwetendheid, dat is zoo. Waar goede leiding ontbreekt worde voorlichting gezocht in wijder kring. Maar niet eerder.

Waarschijnlijk heeft de opsteller van het be-

als ze vergeten, hun waarheids- en leugenprobleem op te zetten midden op Gods forum, dan hebben zij bij voorbaat de lucht bedorven voor hun gunstelingen en hun verworpenen te zaam. Dát is de eerste en de groote ketterij, haeresie van het hart, waarvan de uitgangen zijn des levens.

\* \* \*

Door deze gedachten te werpen onder Zijn volk heeft de Christus dus den eed buiten werking gesteld, voor zoover het de vrije gemeenschap van de burgers van het rijk der hemelen in dat hemelrijk zelf betreft. Het was de krampachtige worsteling van den Messias, om Zijn volk weer op te tillen naar het niveau der theocratie; het was het warm stoken van den vloer, waarop hun voeten driebelden of dansten.

En aan dit Zijn eigen woord is Christus steeds getrouw geweest.

Hij heeft al Zijn woorden gezegd onder de open zon, recht naar het hart van God. Hij heeft geen woordenboek van plechtige, statige termen aangelegd, om die te gebruiken bij schoone gelegenheden, teneinde dan verder in „normale” oogenblikken te spreken in het jargon van den tijd en van de samenleving der menschen, doch Hij heeft al Zijn woorden gevuld met een inhoud, die oneindig was, zóó zwaar, en met de eeuwigheid geladen, zóó ernstig. Het „normale”, dat is bij Hem zoo zwaar als die groote „abnormaliteit”, die men God noemt of eeuwigheid.

Dus waren al Zijn woorden eeden. Nooit behoefde Christus de hand op den bijbel te leggen voor een inaugurele rede, of voor een plechtige verbintenis, onder eede, — want de bijbel is in Zijn hart en spreekt altijd door Zijn mond. Hij bezweert zich elk oogenblik in de gedachte; dus heeft Hij de formule nooit nodig. Hij is altijd in eeden, omdat Hij ook altijd in Eden is. Hij „stelt” zich voortdurend „in” op het paradijs, al is Hij in de woestijn — dit is dan ook Zijn lijden, al de jaren door, — want Hij stelt den Heere gedurig voor zich.

\* \* \*

Als gij nu daaraan vasthoudt, dat Christus te allen dage gezworen heeft, zonder de formule daarvan noodig te hebben, dan voelt gij eerst, hoe zeer Kajafas Hem vernederd heeft, door van Hem een eed te vergen.

Dit was — wij herhalen het — de brutaalste Christusverloochening.

Want het was een miskenning van het feit, dat Hij nooit anders had gesproken, gedacht en gebeden, dan in de tegenwoordigheid van den eeuwig, van den levenden God.

Voor Christus was dit lijden dan ook bitter als de dood. Het was Zijn rechter, die Hem zoo miskennde. D.w.z. die rechter kon Hem niet an-

wuste „nachschrift”, wiens artikelenreeks we overigens met genoegen lezen, niet gedacht, dat hij daarmee aanleiding gaf tot het aanroeren van kwesties als deze.

Echter is het niet dit, dat ons het meest frappeerde.

De slotzin van het eerste gedeelte doet in dubbelzinnig „de deur dicht”. Maar die bewaren we nog even.

J. L. F.

## UIT DE BUITENLANDSCHE KERKEN

### Persstemmen.

#### Lage bestrijding van Philip Mauro.

Philip Mauro is door de vertaling van enkele zijner boeken ook in ons land bekend.

Vroeger stond hij op chiliastisch standpunt.

Hij was het praemillennianisme toegedaan, een richting, waarover door ons reeds eer werd geschreven.

Maar hij kwam tot verandering.

Hij liet het „prae” varen om zich te wenden tot den eenvoudigen zin van Gods Woord.

Dat was een doorn in het oog van de Chiliasten. Zij bestreden hem met wapenen van het minste alloo.

De jongste troef, welke zij tegen hem uitspeelden, bestond in het verbreiden van het gerucht, dat hij krankzinnig was geworden.

„De Wachter” bevat de volgende apologie:

Philip Mauro, advocaat in Washington, D. C., en één van de voornaamste leiders in het godsdienstige

ders dan veroordeelen. Hij struikelde juist op zijn beste moment: toen hij den eed ging vragen. Al die woorden van haat en schimp, het spuwen en slaan en stompen, het was niet zóó erg mis, als juist de eisch: zweer mij bij God. Als Messias heeft Christus toch aan Zijn volk de bergrede gegeven; de fundamentele bediening des Woords. Hij heeft Zijn volk geplaatst onder den wijden koepel van de eeuwige bogen der waarheid. Maar hier in het Sanhedrin, d.w.z. in de plaats, waar God zelf Hem plaatst tegenover Zijn wet-tige overheid, hier is heel die wijde koepel van de bogen van recht en waarheid Gods schuifgegaan, achter een mooi geschilderd plafond, waarop misschien sterre, tjes” staan geschilderd, en mogelijk wel aanvallige cherubijnen geborduurd zijn door een eerzaam jersalamech damescomité in de gordijnen, maar waar men zich thuis voelt, „chez soi”, en niet bij God, coram Deo. Ter plaatse van het gericht, aldaar is eerst de God-lichsheid en van daar straks de goddeloosheid.

Dat God Zijn zoon aan zulk een overheid prijsgeeft, is voor den auteur der bergrede een droevig lot geweest. Hij, die niet noodig heeft bezworen te worden, wordt nu bezworen met alle marktjoden mee.

Laat ons goed verstaan, dat hier het lijden van Christus voor het Sanhedrin zijn diepsten inslag heeft.

Stel eens even, dat Kajafas naar dezen Christus human gehoord had in voornam rust; droom dan eens even verder, en neem eens aan, dat men Hem om Zijn door hen gevergden eed als Messias erkend had, dat Hem al de vuistslagen van straks gespaard gebleven waren, dat men gezegd had: welnu, Gij zijt dan de Messias, en om uws eeds wil gelooven wij het, — laat ons nu samen eens praten gaan over Israëls toekomst, — óók dan was Jezus beleedigd, bespot en gehoond en zwaar verdrukt. Want óók dan had men, door den eisch van den eed te stellen, gruwelijk miskend, dat Hij altijd in eeden was geweest. Elke „beraadslaging” van zulk een gezelschap met Gods Christus op dezen grondslag, zou in den wortel miskenning zijn gebleven, ongehoorzaamheid, ongeloof<sup>1)</sup>.

K. S.

<sup>1)</sup> De zonde van ongeloof kan (b.v. in de voorbereidingsprediking) het sterkst worden bestraft, als men den tekst noemt van Kajafas: ik bezweer u. Ter sprake komt dan in de lijn van het hovenstaande het verschil tusschen de eeden, die God zweert bij zichzelf, om onzer zwakheid wil (dus krachtens eigen wil, Hobbeerbrieff) en de eeden, die wij onzerzijds van Hem vragen. (Wie God niet gelooft, heeft Hem tot een leugenaar gemaakt. Ook het vragen van teekenen, het begaeren van zekerheid buiten het Woord om, komt zoo in het rechte licht te staan.